

Čtvrtek 10. července 1947

(Začátek schůze v 9 hod. 15 min.)

Přítomni:

Místopředsedové: Hodinová-Spurná, Petr, dr Ševčík, Komzala.

Zapisovatelé dr Špánek, Štětka.

221 poslanců podle presenční listiny.

Z kanceláře NS: tajemník NS dr Madar; zástupci tajemníka NS dr Záděra, dr Ramajzl.

Pořad

65. schůze ústavodárného Národního shromáždění republiky Československé, svolané na čtvrtek dne 10. července 1947 na 9. hod.

1. společná zpráva výborů zemědělského, právního, průmyslového a rozpočtového o návrhu poslance Vilíma a druhů (tisk 433) na vydání zákona o převodu vlastnictví majetku hlubocké větve Schwarzenbergů na zemi Českou (tisk 723).

2. Zpráva výboru zemědělského, právního a rozpočtového (podle § 35 jedn. řádu) o vládním návrhu zákona (tisk 691) o revisi pozemkové reformy.

Místopředsedkyně Hodinová-Spurná (zvoní): Zahajuji 65. schůzi ústavodárného Národního shromáždění.

Dovolenou podle § 2, odst. 4 jedn. řádu dala jsem na tento týden posl. dr Rozehnalovi, Bezděkovi, Evženu Erbanovi.

Posl. dr Šíp předložil lékařské vysvědčení k udělení mu dovolené dne 24. června 1947.

Sdělují, že schůze rozpočtového výboru bude se konati o 14. hod. a nikoli o 11. hod., jak bylo původně stanoveno.

Přistoupíme k projednávání prvního odstavce pořadu, jímž je

1. Společná zpráva výborů zemědělského, právního, průmyslového a rozpočtového o návrhu posl. Vilíma a druhů (tisk 433) na vydání zákona o převodu vlastnictví majetku hlubocké větve Schwarzenbergů na zemi Českou (tisk 723).

Zpravodajem za výbor zemědělský je p. posl. **Sedlák**, dávám mu slovo.

Zpravodaj posl. **Sedlák**: Slavná sněmovno, paní a pánové!

Bylo mi uloženo, abych jako zpravodaj výboru zemědělského podal zprávu k návrhu posl. **Vilíma** a druhů na vydání zákona o převodu vlastnictví hlubocké větve Schwarzenbergů na zemi Českou. Dovolte, abych zdůraznil, že jde o šťastný iniciativní návrh posl. **Vilíma**, ke kterému se posléze přiklonila pro jeho výstižnost celá jihočeská Národní fronta, která také sama vedla řadu závažných jednání o věci.

Smyslem osnovy je vypořádati se se zřetelem na národní a sociální revoluci československou s majetkovou stránkou ohromného komplexu nemovitostí a podnikového souboru schwarzenberského. Před první pozemkovou reformou měřil tento majetek 180.000 ha a po reformě stále ještě 55.000 ha půdy. Vedle toho jsou základní majetky podstatného rozsahu zejména v Německu a také v Rakousku.

Nebude škodit, uvědomí-li si v této chvíli sněmovna, že tento rod, jehož první záznamy se objevují ve 12. století, pochází ze středního Franska v Německu, že rodové sídlo, hrad Schwarzenberg, leží na půl cestě mezi Würzburgem a Norimberkem, že odtud jedna větev se dostává po šlechticky vznešeném oddělování se od lidu až do Rakouska; tu hraje vynikající úlohu jako sloup monarchie rakousko-uherské a jeden z potomků, Felix, narozený u nás v Krumlově, je předchůdce a duchovní otec Bachův. Jiný se vyznamenává jako vojevůdce. R. 1599 představují se nám jako hrabata, roku 1670 jako knížata.

K nám se dostávají v důsledku nešťastné Bílé Hory. Císařská zásada, dá-li Pán Bůh úřad, dá také rozum, vytváří z hraběte Jana Adolfa vysokého tajného radu, který má dost peněz, aby r. 1660 koupil Třeboň, r. 1661 panství Hluboká atd. Také dědictví tu hraje samozřejmě značnou úlohu. Hluboká je na př. koupena za 385.000 rýnských zl. Tyto miliony přepočítané v našich penězích byly však na pracujícím lidu tohoto panství vydělány od této doby několikrát. Koupě se uskutečňuje jednou od španělského generála Maradase, jindy od rakouského velkovévody Leopolda Viléma, kteří mají svůj zisk z Bílé Hory raději v tvrdých tolarech než v zemi potřísněné krví, která nepřestane býti žalobcem. Tomuto opatrnickému postupu následuje také Filip ze Sinsendorfu, který r. 1692 postupuje Postoloprty a Alžběta z Bádenska 1782 Lovosice.

Výnosnost panství je taková, že ji posléze pociťuje i Napoleon, kterému Schwarzenberg, o toto opření, r. 1813 úspěšně čelí.

Jaká část majetku narostla prací robotnickou při nákladném životě rodu, dá se těžko vypočítati. Jisté je však, že také proti tomuto feudálově krváceli čeští sedláci v selských bouřích a za jeho přispění byli před 100 lety u Chlumce n. Cidl. poraženi. Posléze zrušená robotba projevuje se jako řada předcházejících již revolucí tak, že odklízí příčiny, nechává však v rukou jednotlivců z robotnické a před tím z otrocké práce vzešlé statky jako nepomíjející mocenské zdroje.

Sněmovna je si jistě vědoma, že je tomu jinak u národní a sociální revoluce československé, ona si vytyčuje jasná majetková hlediska a uvědomuje si, že drobný majetek, vzešlý z práce jednotlivce, odpovědnost a tím i vlasteneckost občana podporuje, neboť vzniká ze starosti o rodinu a potomky, kdežto veliký majetek občana od národa dělí. Starost o osud majetku převažuje starost o národ a proto se jako jistoty ukládají rezervy v cizině. Víme, jak v době první republiky si kapitalisté mezinárodního ražení ukládali pro svá zadní dvířka ve Švýcarech. Schwarzenberg byl ještě proročtější a proto se zajišťuje velkou farmou v Kenyi v Africe, dále v Kanadě a Americe.

Je krásným vysvědčením zemím matky kultury, historické Evropy, že se pro požívačný život nadlidí svou sociální strukturou dnes již nehodí.

Bylo tedy zřejmé, že nutno najít cestu, jak převést majetek tohoto rodu se zřetelem na novou sociální a hospodářskou strukturu Československé republiky z ruky jednotlivce do společného vlastnictví národa. Možnosti se jevily tři:

Především všeobecná, to je postih připravovanou druhou pozemkovou reformou, které by se tento majetek nemohl vyhnouti. Tato forma znamenala by však roztržení a dělení majetku. Nad to by ze záboru vypadl drobný znárodnění nepodléhající průmysl a historické památky nedozírné ceny, které by hospodářsky odumřely a jsouce o sobě přirozeně neproduktivní, posléze by se staly vysloveným balastem. Tím by utrpěl veřejný hospodářský zájem, zejména také se zřetelem na dosavadní sociální úroveň českých zaměstnanců tohoto panství.

Druhá otázka často nadhazovaná uvažovala o konfiskaci podle dekretů o konfiskaci a urychleném rozdělení zemědělského majetku Němců, Maďarů, jakož i zrádců a nepřátel českého a slovenského národa. K tomu nutno uvést, že dr Adolf Schwarzenberg byl při sčítání lidu r. 1930 hlášen jako osoba nepřítomná národnosti německé. Z kruhů vládních dostalo se jmenovanému potvrzení o nezávadném chování v cizině za okupace. Toto dobrozdání je však sníženo skutečností, že není jednoznačně jasná národnost, že dále není známo, že by se jmenovaný pokoušel o zachování československého státního občanství, k čemuž by nedostačovalo loyální chování, ale byl by nutný průkaz účinného boje proti okupantům. Je velmi závažné, že se jmenovaný nevrátil po konci okupace zpět do vlasti a učinil by tak jen, aby převzal majetek. Pak je ovšem nutno dodat, že emigrantem národa rozumíme toho, kdo pod tlakem okupanta odchází do ciziny, aby tam vedl boj, po jeho skončení však spěchá zpět do vlasti, aby národu pomohl v znovuvýstavbě. Pro posouzení je tedy rozhodující poměr k národu, nikoliv k majetku, jak jej Schwarzenberg osvědčuje. Konečně v této souvislosti připomínám historický původ, který jsem již uvedl. Z toho je vidno, že konfiskace není zcela vylučitelná. Pro majitele hovoří jen okolnost, že za okupace byl majetek zabrán německou správou.

Jako třetí přicházejí v úvahu řešení zvláštním zákonem, který by zabránil restituci, k čemuž by byl stačil i pouhý správní akt, ale zároveň učinil opatření, aby se předešlo tříštění majetku a porušení nabytých práv zaměstnanců. Tato cesta s převodem na zemi Českou, což má právě se zřetelem na Bílou horu i své historické opodstatnění, byla nastoupena touto osnovou.

K § 1 přičinil zemědělský výbor opravu, že předmětem převodu je veškeren nemovitý majetek hlubocké větve Schwarzenbergů v Československé republice, a to se zřetelem na malou majetkovou podstatu na Moravě. Se zřetelem na knihovní zápisy uvádí výslovně, že převodu je podroben majetek dr Adolfa Schwarzenberga i s právními předchůdci, jak výslovně uvedeno ve společné zprávě výborů. Movitý majetek dosavadních vlastníků, který netvoří příslušenství nemovitostí, jako na př. osobní věci majitele, osobní vklady a cenné papíry a pod., zůstávají tímto zákonem nedotčeny, kdežto činžovní domy, palác v Praze, podnikové pohledávky a pod. jsou výslovně zahrnuty. Pro převod je jako rozhodný uveden stav z 9. května 1945, to znamená, že po úmrtí majitele Jana v roce 1938 honorováním dědického podílu provedená vyloučení Štěpánovic a Vranína dvorce, dnes ostatně posuzovaná jako Černínský konfiskát, jsou nedotčena stejně jako podíl Sv. Tomáš, postup Reverterové a Guthenberga, o jehož osudu po puči proti Hitlerovi není nic bližšího známo.

Ježto je žádoucí, aby pozemků, jichž je nezbytně třeba k podpoře stavebního ruchu, provedení komunikací a jiných veřejných staveb, jakož i částí majetku, zejména lesů, které jsou postradatelné pro nedílné hospodaření na celku, bylo použito k uspokojení uchazečů z řad činitelů veřejnoprávních i kvalifikovaných osob fyzických, provedl zemědělský výbor novou stylisací 2. odst. §. 2. Měl přitom na mysli se zřetelem na známou potřebu přiděl do 2.000 ha, pokud jde o lesy, a 500 ha zemědělské půdy celkové výměry.

V § 3 připojil se k doplňku průmyslového výboru, § 4 přijal beze změny, § 5 přeměnil výbor zásadně tak, že se tento majetek zásadně převádí bez náhrady, vlastníku pak že země Česká poskytuje zvláštní zaopatřovací důchod. Právním výborem navržený nově vsunutý § 6 byl přijat beze změny, jakož i drobné legislativní úpravy.

Projednávání tohoto zákona je událostí významnou. Proto je slyšet námitky i hrozby zájmem ciziny. K tomu lze jen dodat, že ve Švýcarsku jako všude jinde je si pracující člověk vědom, že občan má povinnost pracovat v národě a přestává jím být, když vyčkává v cizině a prostřednictvím rušivých žoldněrů místo o zájem národa usiluje o finanční prospěch. Nedovolí proto jistě, aby jeho dobré jméno bylo propůjčováno proti zájmům československého pracujícího lidu, který světu dává k úvaze, zda by nemělo být o schwarzenberském majetku v Rakousku a Německu přemýšleno v souvislosti se skutečností, že 10leté germanisační úsilí, působící v minulosti na schwarzenberském majetku, mělo za následek poněmčení tisíců drobných českých lidí neschopných odolávat hmotnému tlaku, kteří posléze musili být jako Němci odtud odsunuti a žijí v těžkých poměrech v těchto zemích.

Jinak nepochybuji, že sněmovna přijme tento návrh jednomyslně, tak jak jednomyslně byl v příslušných výborech dohodnut. (*Potlesk.*)

Místopředsedkyně **Hodinová-Spurná**: Zpravodajem za výbor právní je p. posl. dr **Bartuška**. Dávám mu slovo.

Zpravodaj posl. dr **Bartuška**: Slavná sněmovno, paní a páni!

Právní výbor projednal návrh zákona o převodu vlastnictví majetku hlubocké větve Schwarzenbergů na zemi Českou a doporučuje jej k přijetí se změnami, jak jsou vyjádřeny ve společné zprávě výboru právního, zemědělského, průmyslového a rozpočtového.

Oč po stránce právní šlo tam, kde zasáhl výbor právní? Šlo o to, aby vlastnictví majetku rodu Schwarzenbergova v celé Československé republice přešlo v rozsahu § 1, odst. 2 podle zákona na zemi Českou. Majetek bude pak spravován jako celek podle směrnic zemského národního výboru v Praze a tvoří samostatnou jednotku po stránce právní, účetní a hospodářské, spravovanou voleným nebo jmenovaným představenstvem, v jehož čele je zemědělský referent zemského národního výboru v Praze.

Podrobnější směrnice o správě a odpovědnosti jednotlivých orgánů budou upraveny směrnicemi zemského národního výboru. V tomto smyslu po delším jednání byl doplněn původní iniciativní návrh. K zákonu, který má dnes ústavodárné Národní shromáždění odhlasovat a který je výsledkem původní iniciativy a společného úsilí všech jihočeských poslanců, pokládám za vhodné říci několik slov, jež však přesahují rámec úkolu zpravodajova.

Jihočeský pracující lid jako věrný a spolehlivý strážce zejména zájmů jihočeského lidu zemědělského již od 5. května 1945 volal po likvidaci schwarzenberského panství. Tento lid volal po odčinění křivdy na národě, neboť věděl, jak Schwarzenberg svou doménu získal, kdo Schwarzenberg byl a kdo Schwarzenberg je. Schwarzenberg byl pro něho největším pozemkovým vlastníkem v Čechách, který svou doménu utvořil postupně politikou výhodných sňatků a koupí. Schwarzenberg pro něho platil za největšího a nejmocnějšího představitele pozemkové aristokracie, za sloup šlechtického fideikomisu a za hlavu německých feudálních latifundistů na české půdě. Poněvadž jádro pozemkové državy Schwarzenbergů bylo soustředěno v jižních Čechách a pokrývalo v této oblasti větší část a celou řadu okresů jižních Čech, bývali páni na Hluboké, Krumlově a Třeboni nazýváni jihočeskými králi. Jim patřily desítky dvorů, nesmírné lesní hvozdy, velká rybníční hospodářství, řada průmyslových podniků a pyšné zámky. Byla to opravdová residence jižních Čech i s tou vlastní granátnickou gardou, historickými děly na cimbuří a výsadním společenským a veřejným postavením, které se chtělo oživit na tradici rodu pánů z Růže.

Těžce ležela ruka této německé šlechty na národně nejryzejším jihočeském kraji, na kraji Husově, Žižkově a Chelčického, na kraji původně drobných českých zemanů a dnes malých a středních rolníků. Po celé desítky let zadržela schwarzenberská doména hospodářský vývoj jižních Čech a je ještě dodnes jednou z příčin chudoby a hospodářské zaostalosti těchto oblastí. Celé generace českých lidí v řadě jihočeských okresů dřely se od zrození až do smrti pro lesk a slávu tohoto německého knížecího rodu, pro růst jeho moci a síly, pro aristokratickou byrokracii, z níž pramenila síla germanisačního úsilí v jižních Čechách.

Schwarzenbergové jsou šlechta německá. Jejich rod pochází z Bavor a není bez zajímavosti podtrhnouti, že jejich předek byl povýšen do stavu svobodných korouhevních pánů za zásluhy o německou říši a za pomoc, kterou svým dobrovolně naverbovaným vojskem poskytl císaři Zikmundovi v křížáckém tažení proti Husitům. Rodina byla německá, duch této rodiny byl německý, její příbuzenské vztahy rozšiřovaly se sňatky s německými občany a občankami. Jediný syn této rodiny, Adolf Schwarzenberg studoval, to řekněme po pravdě, na české škole, ale při sčítání lidu v roce 1930, kdy nebyl náhodou přítomen, sčítací list za něho vyplnil jeden z jeho nejvyšších úředníků, který jistě znal soukromý život svého pána, jeho přání a chování a jistě podle dispozic tohoto svého zaměstnavatele vybral pro něho do zápisu národnost německou. Nebudu se již více zabývat osobou Schwarzenbergovou. Jde nám o něco jiného, a sice o to, aby schwarzenberská doména zmizela, aby majetek byl zabrán bez náhrady, aby zemědělské půdy dostalo se českým rolníkům, aby práva zemědělců a obcí přiměřeně ve smyslu dekretů č. 12 a 18 z roku 1945 byla zajištěna pro ně. Šlo o to, odčinit neslýchané křivdy, páchané na jihočeském lidu, šlo o to, aby byla odstraněna porušení zákona a práva první pozemkové reformy. A tak základem pro toto řešení stalo se programové prohlášení vlády Národní fronty z 8. července 1946 o revisi první pozemkové reformy. I pozemková držba Schwarzenbergova musela býti takovým revisním zásahem likvidována. To je také smysl zvláštní formy likvidace a revise sui generis, jejíž obsahem je tento zákon, jak byl později doplněn a opraven společným úsilím všeho jihočeského lidu, representovaného jihočeskou Národní frontou.

Část převzaté půdy, pokud to veřejný zájem a blaho zemědělského lidu žádá, bude rozdělen mezi zemědělský lid. Menší a izolované lesní komplexy budou odevzdány obcím a lesním družstvům. Proto stavěli jsme myšlenku revise pozemkové reformy jako jasnou a radikální, nekompromisní a spravedlivou, zákonnou a jistou, abychom naplnili vůli a přání jihočeského lidu, které vlivem velkoagrární kliky ovládající Státní pozemkový úřad v první republice nedošlo již svého uskutečnění před čtvrt stoletím. Jsouce si tedy vědomi vůle jihočeského lidu a jeho přání rázně jsme se postavili i proti všem snahám o původní pozemštění tohoto majetku, když určití lidé za pomoci národní správy a hospodářské administrace schwarzenberského panství i za pomoci některých vlivných činitelů vyjednávali se Schwarzenbergem, aby majetek dobrovolně daroval zemi České. Tehdy však šlo o to, aby propuštěný majetek stal se základinou země České, kde Schwarzenberg měl býti doživotně čestným předsedou, kde mu měla býti vyplácena roční apanáž kolem milionu korun, kde mu mělo býti ponecháno právo honitby, kde darování mělo býti osvobozeno od poplatků a ponechány i jiné velké hodnoty. Nebylo možno dáti souhlas k takovéto akci, která by z vykořisťovatele jihočeského lidu byla bývala udělala šlechtetného dárce a která skrývala ještě jiné zájmy, kryté pláštěm tohoto daru.

Respektovali jsme vždy zájmy a potřeby poctivého českého pracovního kolektiva. Šlo nám také vždy o veřejnou ochranu historických památek a přírodních krás. Ale teprve tehdy, když se vytvořila společná cesta nás všech k tomu, aby zákonným zásahem a to podtrhuji, nastal převod schwarzenberského panství do rukou země České, dali jsme souhlas a respektovali jsme při tom i zájmy národohospodářské. Bránili jsme tak důsledně zájmy jihočeského zemědělského lidu, zajistili jsme zákonnou úpravou jeho volání po půdě a splnili jsme také přání obcí a lesních družstev po menších a

isolovaných lesních komplexech. V této formě upravený zákon provádí, jak již jsem řekl, pozemkovou reformu sui generis v jihočeské oblasti, zbavuje jihočeský kraj zbytků středověkých feudálních pout a naplňuje tak vůli a přání všeho jihočeského lidu, sjednoceného v tom, že schwarzenberská doména musí zmizet. Bylo tedy učiněno zadost zákonu a schwarzenberská doména bude likvidována. Tím se naplňuje v oblasti slavné jihočeské husitské tradice odčinění křivdy, kterou páchali Schwarzenbergové na této jihočeské oblasti od toho okamžiku, kdy se spojili na pomoc s císařem Zikmundem proti jihočeským Husitům a kdy se spojovali s německými utlačovateli a germanisátory, aby tam stavěli hráz proti češtví, aby se stali nástrojem cizí moci a cizí vůle. Právní výbor, vědom si této historické události, doporučuje proto slavnému ústavodárnému Národnímu shromáždění, aby tento návrh přijalo jako zákon. (*Potlesk.*)

Místopředsedkyně **Hodinová-Spurná** (*zvoní*): Zpravodajem za výbor průmyslový je pan posl. **Plojhar**. Prosím, aby se ujal slova.

Zpravodaj posl. **Plojhar**: Slavná sněmovno!

Ve smyslu naší národní a sociální revoluce jednala jihočeská Národní fronta jako representant jihočeského lidu v mnohých schůzích o vyřešení problému majetku hlubocké větve Schwarzenbergů. Bylo nám všem jasné a byl to náš jednoznačný názor, že v nové lidově demokratické republice nemůže být šlechtic a k tomu Němec majitelem tak rozsáhlého majetku, jako byli Schwarzenbergové na českém jihu. Z těchto společných porad vyšel také iniciativní návrh posl. **Vilíma** a druhů, ke kterému se již od počátku připojila celá jihočeská Národní fronta. Během jednání dospěli jsme k těmto zásadním názorům a bodům:

Společným názorem jihočeské Národní fronty, jihočeského lidu, národní správy i pracovního kolektivu bylo, že celé panství a celý majetek musí býti v zájmu a z důvodů národohospodářských zachován jako celek. Jednotlivé sektory, zemědělský, průmyslový, lesnický a rybníkářský, se během doby a vývoje tak do sebe začlenily a tak se navzájem prolínají, že by jakékoliv narušení tohoto kolektivu vyneslo nedozírné národohospodářské škody. Zároveň jsme ovšem také dospěli k tomu názoru, že není možno, abychom přehlíželi oprávněné požadavky jihočeského lidu, obzvláště jihočeských okresů a obcí, pokud se oprávněně dožadují určitého přídělů z tohoto majetku. Jsou enklávy lesní, pozemky a parcely, které nejsou naprosto nutny k udržení tohoto kolektivu, kterých však obce, okresy a jednotlivci mají zapotřebí k zdárnému dalšímu vývoji. Uvádím za mnohé jiné jediný případ, že neústupností dosavadní schwarzenberské správy bylo brzděno město Třeboň ve svém vývoji, parcely uvnitř města nebylo možno získat a město Třeboň doplácelo na tuto neústupnost schwarzenberských majitelů. Nový zákon dává jasně a zřejmě těmto oprávněným uchazečům možnost, aby se napravily tyto hříchy minulosti.

Bylo naším zájmem a jednomyslným názorem podnikové rady, aby zaměstnanci tohoto latifundia byli uchováni a zachováni jako pracovní kolektiv a celek. Nutno konstatovat, že pracovní morálka na tomto pozemkovém komplexu je dobrá, že je zde vzájemná shoda a dohoda, že podniková rada bez rozdílu politického rozvrstvení pracuje ve vzájemné dohodě na tom, aby výsledky práce byly dobré a národu a lidu prospěšné.

Z těchto důvodů doplnila Národní fronta předložený návrh zákona. Jednomyslně stojí Národní fronta za tím, aby majetek tvořil samostatnou jednotku po stránce právní, hospodářské, účetní, spravovanou představenstvem.

Jelikož dosavadní majitel v době svého pobytu v zahraničí během okupace jako zásadní odpůrce nacismu a hitlerismu se nedopustil vůči českému národu žádné zrady, nebylo lze použít v tomto případě dekretu presidenta republiky o konfiskaci majetku zrádců a nepřátel. Proto Národní fronta zvláštním zákonem, který též pamatuje na určité odškodnění, jež má určit vláda, řeší tento problém

Jménem jihočeského lidu vítáme tento počin a jihočeský lid bude vděčný slavné sněmovně, jestliže odhlasuje zákon v předloženém znění.

Jménem průmyslového výboru, který podrobně o předloze zákona pojednal, doporučuji její přijetí.
(*Potlesk.*)

Místopředsedkyně **Hodinová-Spurná** (*zvoní*): Zpravodajem za výbor rozpočtový je pan posl. dr **Neuman**. Dávám mu slovo.

Zpravodaj posl. dr **Neuman**: Slavná sněmovno, paní místopředsedkyně, paní a pánové!

Rozpočtový výbor ve své schůzi konané dne 2. července projednal osnovu zákona o převodu vlastnictví majetku hlubocké větve Schwarzenbergů na zemi Českou podle iniciativního návrhu kol. **Vilíma** a usnesl se doporučit ji sněmovně k schválení.

Jde o věc, která se ve svém jádru přímo dotýká jižních Čech, za které jsem do tohoto shromáždění vyslán právě jako kolegové, kteří právě referovali. Již z toho důvodu považuji za zvláštní vyznamenání, že se mi dostalo cti být zpravodajem rozpočtového výboru k této zákonné osnově, neboť provedení a odhlasování předmětné osnovy pokládám za splnění jednoho z nejvýznamnějších hospodářských a politických postulátů tohoto území republiky.

Rozprava a hlasování rozpočtového výboru byly poslední tečkou a řekl bych připojením ochranné známky k osnově před jejím dnešním projednáváním v plenu sněmovny.

Domnívám se, paní a pánové, že vám není tajno, že jde o rozhodnutí zvláštního významu a že teprve budoucí historie plně zhodnotí dosah a rozsah navrhovaného zákona. Tato okolnost a výhled zavazují dvojnásobně.

Hlasováním dnešního sněmovního plenu vypořádá se československý lid, námi zastupovaný a tudíž v podstatě on sám, v duchu a směru, pro který po druhé světové válce se svobodně rozhodl, se zvláštním majetkovým celkem, který snad nemá obdoby ani u nás, ani kde jinde.

Československá republika a její lid rozhodl se pro český socialismus. Je jen logickým důsledkem tohoto rozhodnutí, že odhlasováním navrhovaného zákona se uplatňuje a provádí tento socialismus do všech důsledků i v případě velkého majetku pozemkového, který svou povahou a všemi okolnostmi je případem zvláštním. Děje se tak, paní a pánové, po mém mínění plným právem, vzhledem k uvedenému celostátnímu rozhodnutí nelze mít zásadních pochyb nebo námitek. Jde jen o případ zvláštní a je tudíž jasno, že tento případ může být řešen jen zvláštním, jedinečným opatřením.

Zvláštnost a jedinečnost případu je nejvýznačnějším momentem celé projednávané osnovy po mnoha stránkách. Nesporně jde o jeden z největších majetků v rukou jednotlivce v celé republice. Jde o majetek, který ve svém hlavním jádru je spjat s jednou částí republiky, jižními Čechami. Jde o majetek, který organizačně a způsobem své správy dosáhl významných úspěchů. Jde o majetek, který v oboru péče o zaměstnance šel před svou dobou a svým způsobem razil cesty pro řešení na širším podkladě.

Jde o majetek, na němž byla vytvořena jedinečná spolupráce a soudržnost zaměstnanců bez ohledu na osobní postavení. Jde o majetek, paní a pánové, na němž odedávna zaměstnanci měli vynikající

spoluúčast na jeho správě. Jde o majetek, jehož budoucí uspořádání a správa mají být podle právě projednávané osnovy řešeny myšlenkami velmi revolučními proti dosavadním poměrům a jiným případům.

Zabýval jsem se tímto celým problémem spolu se svými kolegy velmi dlouho a přišel jsem při tom na dva zajímavé momenty, které v podstatě celé věci se proplétají a prolínají tak, že jich nelze od sebe dobře odloučiti. Těmito momenty jsou, prosím - a nebudte, paní a pánové, překvapeni - tradičnost a revolučnost.

Na první pohled zdá se to být divné spřežení, ale vzhledem k zvláštnosti majetku, jeho historii, správě, poloze a místním poměrům musí být toto výjimečné spojení uvedených pojmů pro poměry převáděného majetku opravdu uznáno.

Řekl bych, paní a pánové, a u nás je to samozřejmé, že tu jde opravdu i v tomto případě o ten zvláštní vliv jižních Čech. Původ mnohých revolučních myšlenek v jižních Čechách je všeobecně znám. Jistě se nemusím touto věcí blíže zabývat. Jde o historickou okolnost, která je českým trvalým přínosem k světovému dění a která pro nás znamená nejslavnější doby české historie.

Kdo zná poněkud blíže poměry převáděného majetku, nemůže popřít, že od nepaměti v mnohých směrech své organizace a svých cílů měl hodně revoluční myšlenky a předcházet před tehdejšími poměry. Přesto zdůrazňoval však tento majetek vždy své tradiční zaměření a dokonce vydával i svůj časopis s názvem "Tradice". Nová úprava, správa a určený účel předmětného majetku je jednou z nejrevolučnějších myšlenek pro organizaci záměrné podnikatelské činnosti v oboru zemědělské, lesní a průmyslové výroby.

Navržené řešení, paní a pánové, pak na druhé straně svou revolučností zasahuje s tradiční předností jižní Čechy, kde leží jádro majetku.

Je to dnes poprvé, kdy jsem měl tu čest veřejně formulovat důsledek svých úvah a představ o spojení dvou tak odlišných protichůdných pojmů v daném případě, jako jsou tradice a revoluce. Nevím, co tuto představu, jak jsem se pokusil ji vylíčit, ve mně vyvolalo. Nemohu se jí však zbavit a vysvětluji si ji jen zvláštností a jedinečností celé věci. Při tom budiž mi dovoleno ještě říci, že uvedené spojení tradice a revoluce považuji za nejlepší znamení pro dobré působení a zdařilé účinky navrženého zákona v budoucnosti. Stane-li se tak, bude to pro nás v budoucím soudu vysvědčení, že naše doporučení a rozhodnutí bylo správné. Provedené řešení potvrdí, že u výjimečného případu je možno spojit tradici a revoluci a že naopak musí jich být dbáno jako rovnocenných komponentů.

Prosím, abyste odpustili člověku, který adoptoval jižní Čechy, když ony nemohly adoptovat jej, jestliže stržen atraktivní silou celé věci a zamýšlených účinků navrženého zákona rozvedl vám zde poněkud šíře svoji teorii a přednesl úvod poněkud delší, nežli je obvyklé. Zároveň však doufám, že právě z uvedeného důvodu a vzhledem k významu věci mi dovolíte, abych se předloženou osnovou a návrhem zabýval podrobněji, než snad by bylo povinností zpravodaje rozpočtového výboru. Jsem k tomu veden závažností celé projednávané materie a významem dnešního konečného rozhodnutí o věci. Pro mne samého, jako socialistu, nemůže být o tom pochybnosti. Jako národohospodář byl hned od počátku jasný, že bylo by nedozírnou újmou hospodářskou, kdyby z toho nebo onoho důvodu, nebo k tomu nebo onomu cíli mělo dojít k rozdrobení předmětného majetkového celku. Viděl jsem ihned, že je v zájmu veřejném, aby tento celek byl neztencně zachován, poněvadž jen tak může plánovitě a hospodářsky plnit své úkoly.

Tato převaha důvodů hospodářské povahy musela pak být východiskem pro vlastní řešení věci.

Podle povahy věci, podle vývoje celosvětových poměrů, podle hospodářského směru, pro který se Československá republika a její lid rozhodli, záleželo vlastní řešení věci v první řadě v tom, přizpůsobit předmětný majetek novým poměrům a sociální struktuře, jak je doba po druhé světové válce sebou přináší.

Republika opustila soukromé podnikání a vlastnictví pro sektor velkého průmyslu a podnikání s ním spojeného. Bylo proto v daném případě logickou nutností řešit stejně nebo podobně otázku vlastnictví zvláštního velkého majetku pozemkového, který je kombinován s průmyslem, s tímto majetkem spojeným. Šlo tedy o to, nalézt pro takový majetek, mezi který náleží předmětný majetek na prvním místě, účel, resp. spojití jeho vlastnictví s účelem všeobecně prospěšným.

Bylo to možno dvojí cestou. Majetek mohl být znárodněn a tím by byl určen percipient jeho výtěžku. Druhou cestou bylo řešení v tom smyslu, že percipientem výtěžku bude určen nový vlastník, nebo chcete-li obráceně, že stanoveny budou pro správu majetku směrnice odpovídající tendencím dnešní doby.

Osnova zákona o převodu vlastnictví majetku hlubocké větve Schwarzenbergů tak, jak leží před vámi, volila druhou cestu. Majetek tento převádí se na zemi Českou. A tu mi dovoluji, abych zdůraznil, že jde o první pokus dát samosprávě, české samosprávě nový, velký zdroj příjmů náhradou za zdroje, které jí byly znárodněním vzaty.

Tento čin je s hlediska samosprávy nesmírně významný. Je však i projevem, po mém skromném mínění, vděčnosti k samosprávě - velké škole demokracie - za její úspěch historického významu. Ona totiž to byla, která v dobách nejtěžších umožnila přípravu českého člověka pro parlament. A parlament dnes touto osnovou vděčně vzpomíná české samosprávě, která má i jeho plnou důvěru ve směru finančním. Samospráva je přece sborem, který se sám spravuje, tedy i po stránce finanční.

Paní a pánové, kéž tato iniciativní osnova kolegy posl. **Vilíma** stane se příkladem ukazujícím směr hospodářského zajištění nejen samosprávy zemské, nýbrž i okresní a místní.

Majetek má tvořit samostatnou jednotku po stránce právní, hospodářské a účetní, která bude spravována představenstvem. Jde tu o úplně novou podnikatelskou formu. Důvodem pro vytvoření této nové zvláštní právní osoby, považíme-li na jedné straně zemi Českou jako vlastníka a na druhé straně správu představenstvem, byla snaha zachovat samostatnost převáděného majetku v nejširším rozsahu.

Ve své dnešní správní podobě je převáděný majetek velmi vyspělou organizační formou, která velmi účelně a poměrně pružně spojuje závislost a nadřízenost jeho jednotlivých složek. V této samostatnosti a poměrné pružnosti byla skryta nejhlavnější část úspěchů převáděného majetku.

Navrhovatelé osnovy v tomto směru stáli před nemalou odpovědností, aby zmíněné harmonické skloubení pravomoci a odpovědnosti podstatně nenarušili. Důležité bylo, že šlo o převod majetku na samosprávný celek, pro jehož majetek platí zvláštní předpisy, které jsou poměrně nepružné.

Organizační formou v osnově navrženou zamýšlí se zachovat svéráznost, svébytnost a samostatnost převáděného majetku v největším rozsahu. Děje se to za cenu určitého omezení disposičních práv nového vlastníka.

To je naprosté právní novum a zvolenou formou dostává se zákonného výrazu pojmu administrativního kolektivu, který vedle vlastní odborné správy pro jednotlivé obory v majetku sám zastoupený bude zodpovědným činitelem.

Je to úplná novota v našich předpisech pro podnikatelskou formu a po mém soudu nelze ji přímočaře srovnávat s představenstvem národních podniků, i když snad toto z části bylo vzorem pro navržené řešení.

Velikou předností zvolené organizační formy je ovšem skutečnost, že jde o celek pevně skloubený, který je si odedávna vědom jednak své vnitřní závislosti a který na druhé straně dokonale své potřeby ovládá.

Vytvořené představenstvo, paní a pánové, má v sobě složky jednak úředně jmenované a jednak složky volené zaměstnanci převedených podniků a statků. Ve své jmenované části zahrnuje v sobě představenstvo členy zemským národním výborem jmenované z jihočeské oblasti. Tato část představenstva musí být posuzována jako místní kontrola veřejnosti nad správou majetku.

Vedle vlastního převodu majetku z rukou jednotlivce na samosprávný celek, avšak s omezením dispozičního práva, jest uvedená kontrola veřejnosti a její spoluúčast jedním z nejvýznačnějších prvků, kterým se uplatňují v daném případě socialisující tendence doby. Je to jistě moment velmi závažný a jsem přesvědčen, že nebude na újmu chodu správy a výsledků převáděného majetku.

Jest ovšem, paní a pánové, samozřejmé, že k přesnému vymezení pravomoci a zodpovědnosti jednotlivých orgánů budou vydány přesné směrnice. V podstatě je tato okolnost jen určitý detail. Byla-li v osnově nařízena, je to vlastně jen pro úplnost věci.

Podle své znalosti poměrů mohu vám s klidným svědomím říci, že zaměstnanci převáděného majetku dovedli by si vynutiti v krátké době takové směrnice, kdyby navrhovatelé osnovy nebyli na tuto okolnost pamatovali.

V této souvislosti dostávám se k jednomu velmi závažnému komponentu navrhovaného majetkového převodu. Jsou to čeští zaměstnanci tohoto majetku, kteří po dobu okupace dovedli jej ochrániti za podmínek velmi a velmi tíživých, ačkoli byli ve zvýšené míře vysazeni tlaku okupantů.

Podle dnešního stavu je celkem asi 3.700 schwarzenberských zaměstnanců, z čehož připadá asi 3.000 osob na zaměstnance kategorie dělnické.

Po květnové revoluci, aniž mnoho mluvili, pustili se bez rozdílu do práce, v pohraničí, v tom opuštěném pohraničí, zajistili tam ležící části převáděného majetku a osvědčili se jako živeli státně konstruktivní ve všech směrech.

Pokud jde o majetek, zastávali od počátku, jak bylo zdejšími kolegy zdůrazněno, stanovisko, že musí býti řešen jen jako celek a že nesmí býti droben nebo kouskovan. V tomto směru panovala a panuje mezi nimi taková jednotnost názorů, že před ní musí ustoupiti a ustoupí každá opačná snaha nebo snad i pokus o ni.

Vedle naprosté věrnosti k majetku je uvedená okolnost a snaha zaměstnanců po zachování neztenčeného celku majetku velikým kladem a přínosem jak pro dnešní dobu samu, tak pro předmětný majetek v nových poměrech na základě převodu podle navrhovaného zákona. To je klad a tak radostný zjev v dnešních poměrech, že již proň je třeba věřit ve zdar díla předsevzatého touto osnovou zákona.

Při posuzování bojové schopnosti mluví se někdy o duchu vojska nebo o duchu armády. Je to pomyslná veličina, ale velmi významná a nedocenitelná, je-li duch vojska nebo armády zdravý a dobrý.

Přesvědčujeme se stále více, že stejná veličina je velice důležitým činitelem u podniků a závodů. Jde vlastně o to, co by mělo být označeno jako základ pracovní morálky. Jen v případě dobrého poměru zaměstnanců k závodu je možno počítati s přiměřeným a odpovídajícím projevem pracovní morálky. To je základ, na němž možno stavět. U převáděného majetku je možno bezvýhradně počítat se zmíněnou veličinou a pro nové poměry reprezentuje tato skutečnost kapitál, kterého je jinde veliký nedostatek. Toto příslušenství převáděného majetku má takovou hodnotu, že by měla býti finančně vyjádřena, kdyby to bylo možné. Je to nemožné, avšak bude jen na prospěch věci a vývoje, bude-li si země Česká této hodnoty zvláště vědoma. V žádném případě nesmí dopustiti, aby byla z toho nebo z onoho důvodu nebo snad dokonce neporozuměním promarněna.

Jestliže osnova zákona stran zaměstnanců praví, že jim zůstávají zachovány jejich pracovní a služební smlouvy se všemi nabytými nároky, zdá se mi to býti minimem zajištění, které bylo možno zaměstnancům poskytnout. Jde o věc samozřejmou a mluví pro ni jednak postoj zaměstnanců k majetku, jednak dobrá pracovní morálka, kterou země Česká získá na převáděném majetku. Doufám, že praxe předmětného zákonného ustanovení ukáže se důstojnou poměrů v minulosti a že si s ní nikterak a v ničem nezadá. Doufám, že nikdo nějakým zásahem do předmětných práv zaměstnanců nevezme zase na sebe hanbu toho, skrze něhož by vzešlo pohoršení. Promarnil by jedno z největších aktiv převáděného majetku a zasáhl by novou organizaci na místě nejcitlivějším. Hospodářsky by to znamenalo, třeba že jde o hodnotu pouze pomyslnou, velmi značnou škodu, a jak znám poměry, snad nenapravitelnou. Před každým takovým zásahem varoval bych co nejrozhodněji.

Novému vlastníku doporučuji co nejvíce, aby poměrům a otázkám zaměstnaneckým věnoval zvýšenou pozornost, neboť jen tak může býti zaručen úspěch a jen tak dojde navržený převod majetku účele a cíle, pro který byl pro zemi Českou předsevzat.

Jádro převáděného majetku, paní a pánové, leží v jižních Čechách. Jeho převod stává se tudíž záležitostí, na které mají jižní Čechy zvláštní zájem. Političtí činitelé a hospodářští odborníci z jižních Čech stavěli se k návrhu převodu od počátku kladně a účast čtyř representantů jihočeské Národní fronty je vám nejlepším důkazem při referátech o této osnově zákonné, že jsme postupovali jednotně, jednomyslně a v plném vzájemném porozumění.

Navržený zákon provádí usnesení Krajské hospodářské rady jihočeské z 25. listopadu 1946. Je tudíž možno říci, že převod děje se v souhlase se všeobecným místním míněním, a i tato okolnost po mém soudu je velikým kladem věcí a zárukou zdaru pro budoucnost. Jižní Čechy bez rozdílu politického přesvědčení vidí v převodu jeden ze základních kamenů zlepšení svého hospodářského postavení. Očekávají, že při provozu převedeného majetku v nové organizační formě bude možno více přihlídnouti k jejich celkovým potřebám, než to bylo možno, když byl tento majetek v rukou jednotlivce. Jižní Čechy v tomto směru očekávají zejména, že sociální postavení bude pro zaměstnance vyřešeno nejprospěšněji. Očekávají dále, že v provozu majetku bude dbáno toho, aby bylo postupováno pokrokově a aby při tom bylo co nejvíce využito nejnovějších objevů a pracovních postupů ve všech oborech, které přicházejí v úvahu. Mám při tom na mysli hlavně otázky výroby a zpracování dřeva, které zůstane na dlouhou dobu a snad trvale nejvýznamnějším výrobkem jižních Čech. Převáděný komplex zahrnuje v sobě asi 50.000 ha lesní půdy a jenom 5.000 ha půdy zemědělské. Celkovou výrobu dřeva odhadují odborníci skromně na 200.000 prostorových metrů.

Napříště nesmí jíti jen o vlastní výrobu, t. j. o porážení a po příp. částečný seřez dřeva na pilách. Na toto prvotní výrobní stadium musí býti vhodným způsobem a v přiměřeném rozsahu koordinována další spolupráce rázu průmyslového, při nejmenším pro získání vhodných polotovarů pro buničinu, umělé hedvábí a umělé hmoty. Tato okolnost je nejdůležitějším základem pro industrialisaci jižních Čech, o které se tolik mluví a která je stále ještě nedostatečně podporována. Za dnešního stavu jde v

jižních Čechách vlastně pouze o určité doplňkové a zušlechťovací výroby, ježto zde není nerostných surovin, které by bylo možno zpracovati. Jedinou surovinou jižních Čech je dříví, které se těží asi na 32% jejich půdy. Proto je třeba této surovině věnovati zvýšenou pozornost a podporovati její zpracování podle nových method a výrobních zásad. Zůstal-li by tento majetek v rukou jednotlivcových, bylo by to skoro nemožné. Při vlastníku v osobě veřejnoprávní povahy je cesta k vybudování potřebných výrobních podniků v tomto oboru daleko schůdnější a lepší. To je dáno převodem majetku na zemi Českou. Od převodu slibují si podporu záměrné industrialisace jižních Čech a doufám, že převod podle navržené osnovy bude míti jak pro jižní Čechy, tak i pro celý stát v oboru průmyslové politiky mimořádný význam.

Tím se stává navržená osnova velmi významným činitelem regionalistickým a přímou podporou zájmů kraje, ve kterém leží jádro majetku. Že je to zájem veřejný, nemusí býti jistě zdůrazňováno a uvedený moment je tudíž další okolností veřejného rázu, který mluví pro návrh tak, jak leží před vámi.

Jsem jist, že z určitých stran nebo kruhů je možno očekávati proti této zákonné osnově i námitky, které budou v té neb oné formě vyjadřovati, že jde o zákon, který je ve své podstatě zaměřen proti soukromému vlastnictví v oboru velkého pozemkového majetku a proti jednotlivci.

Námitka, že jde o zásah do soukromého vlastnictví, nemůže však obstáti, poněvadž republika zasáhla již jinými zákony do soukromého vlastnictví, a to tak, jak jí přikazuje dobrovolně nastoupená tendence nové sociální struktury, pro kterou se československý lid sám rozhodl.

Okolnost, že ústavně není dosud toto rozhodnutí pevně formulováno, nemůže hráti zvláštní roli. Podle toho, co všichni po druhé světové válce cítíme a co víme o naprosté nutnosti nové sociální struktury, musíme již dnes říci, že v nové ústavě nelze počítati s jiným řešením u zvláště velkého pozemkového majetku a že i ten bude nutno řešiti s hlediska obecného prospěchu. V tomto směru můžeme býti zcela klidni. Můžeme zcela bezpečně počítati s tím, že nová ústava schválí do všech důsledků rozhodnutí, kterým se dnes předchází budoucí formulace velmi závažné otázky. Jde o řešení předcházející ono rozhodnutí, jež je pro budoucnost očekáváno s naprostou jistotou.

Námitka pak, že jde o zákonné opatření proti jednotlivci, zdála by se na první pohled velmi závažnou. Obvyklou představou zákona je totiž obecné pravidlo, platné pro větší okruh osob. Tato námitka má však jen zdánlivou pravdu a stejně zdánlivé oprávnění. Ve své podstatě zakládá každý zákon podle povahy věci právo nebo povinnost jednotlivce nebo obojí. Za předpokladu mnohosti stejných případů, které má dotčené opatření řešiti, používá se neosobní vyjadřovací formy a obrátů. Při tom však není vyloučeno, že v každém oboru by se mohla předpokládaná mnohost případů zmenšiti. Dokonce nelze vyloučiti možnost, že by se kterýkoli zákon, bez zřetele na obor, mohl při svém provádění omeziti pouze na jediný případ. O takovou skutečnost jde v našem případě a podle mého soudu není navržené opatření nijak v rozporu s obecně platnými a uznávanými právními zásadami a právním řádem vůbec. Vždyť i ony jsou projevem určité myšlenky o organisaci vzájemných vztahů společnosti a jako veškeré jiné lidské projevy podléhají vývoji. I právní řád má svůj vývoj. Nelze říci nebo míti zato, že by předem musel býti nějaký zákon o právním řádu. Naopak právní řád je souhrn pravidel, tedy určitý celek, a musí býti posuzován podle jednotlivých svých složek. Zákon o převodu vlastnictví majetku hlubocké větve Schwarzenbergů bude tudíž napříště součástí právního řádu Československé republiky. Otázkou bude, zda do tohoto řádu zapadá. To považuji za zodpověděno rozhodnutím československého lidu o cestě k socialismu a proto v daném případě nemohu námitku zákona proti jednotlivci uznati ani jí přiznati nějaké oprávnění.

V návrhu uvedené řešení - že se majetek převádí bez náhrady a že vláda rozhodne o případném zaopatření dosavadních vlastníků - mne zbavuje povinnosti zabývati se zvláště touto otázkou se stanoviska, pro které je v prvé řadě příslušný rozpočtový výbor.

Slavná sněmovno! Nedávná polemika v časopisech o schwarzenberském majetku byla vedena pod označením "Boj o 4 miliardy". Nevím, kdo a jak k tomuto číslu přišel. Je jistě velmi značné. Nebáli jsme se však vzít na sebe náhradu za znárodněný průmysl, ačkoli šlo o částku větší, a nemůžeme se proto bát v tomto případě ani případného zaopatření dosavadních vlastníků. Konečný cíl, sledovaný navrženým opatřením, převyšuje otázku peněžní hodnoty a staví ji vzhledem k obecné prospěšnosti věci na vedlejší kolej. Jsem však přesvědčen, že i tato otázka bude vyřešena k prospěchu věci a státu jako celku, jako se stalo v jiných případech.

Tím jsem zhruba vyčerpал všechny okolnosti a otázky, na které jsem považoval za nutné upozornit nebo jichž bylo podle mého soudu třeba se dotknouti v souvislosti s předloženým návrhem.

Dovolte mi, abych věc krátce shrnul. Jde o veliký majetek pozemkový v rukou jednotlivce. Do jisté míry jedná se o majetku pozemkovém obecně v současně projednávané revisi pozemkové reformy. Vzhledem k ní je tento zákon speciálním řešením pozemkové reformy zvláštního pozemkového majetku a řešením před obecně platným opatřením, avšak v souhlasu s intencemi, které revise pozemkové reformy sama sleduje.

Souhlas s navrženou osnovou znamená za prvé, že k obecnému prospěchu a se zřetelem naň zasahujeme vědomě a revolučně do jednotlivcovu vlastnictví velkého majetku pozemkového; za druhé, že ze stejných důvodů vytváříme z něho účelový, výrobní a pracovní kombinát v rukou veřejnosti, reprezentované veřejnoprávní osobou; za třetí, že z týchž důvodů dáváme novému celku nejširší hospodářskou a správní autonomii pod kontrolou veřejnosti, a konečně za čtvrté, že tak vytváříme novou, opravdu novou formu podnikání.

Vzhledem k tomu je možno navrženou osnovu považovati za součást znárodnovacího procesu pro zvláštní případ, který vytváří novou, československou formu veřejného podnikání za přímé kontroly veřejnosti a zaměstnanců.

Jménem rozpočtového výboru doporučuji předloženou osnovu ke schválení. (*Potlesk.*)

Místopředsedkyně **Hodinová-Spurná** (*zvoní*): Ke slovu jsou přihlášení řečníci, zahajují proto rozpravu.

Řečníky jsou: pp. posl. dr **Horáková, Vilím, Soukup, Janouš**.

Dávám slovo první řečníci, paní posl. dr **Horákové**.

Posl. dr **Horáková**: Paní místopředsedkyně, slavná sněmovno, paní a pánové!

Jako řečníku nezbývá mně příliš mnoho říci k navrhovanému zákonu, poněvadž zpravodajové proti obvyklému způsobu vzhledem k zvláštnímu poměru k tomuto zákonu řekli už téměř všechno, co se podstatného dá v této věci říci. Ale přece jenom jsou zde určité věci, které nebyly zde ještě zdůrazněny a k nimž bych ráda upoutala vaši pozornost.

Převzetím schwarzenberského majetku ujímá se země Česká nejenom určitých práv, ale i závažných povinností. Jejím úkolem bude nyní proměnit schwarzenberské statky v dokonalý nástroj veřejné prospěšné služby a zapojit je organicky do nového systému naší lidově demokratické správy. Ačkoli cílem každého podnikání musí být rentabilita, nelze v daném případě měřit výnosnost tohoto majetku pouze bilančním, vykazovaným ziskem. Velký majetek, byť je jeho výnos uspokojivý, není - posuzujeme-li jej s hlediska národního a ve vyšším slova smyslu - ještě rentabilní, nesplňuje-li kromě předpokladů hospodářských také určité předpoklady kulturní a sociální. Totéž, co ukládáme státu a

veřejným institucím, totéž očekáváme od znárodněných podniků a totéž musí být v zásadě požadováno také zde, ovšem v takovém rozsahu, který je úměrný daným možnostem.

Co očekáváme od znárodněných podniků a takto převzatých institucí? V prvé řadě to, že budou ve svém dnešním provozu nejméně tak rentabilní, budou vynášet naší národní pospolitosti nejméně tolik, kolik vynášely dříve soukromému podnikateli a soukromému držiteli. To je podmínka, kterou musíme mít především na zřeteli, posuzujeme-li naše znárodněné a do národní správy převzaté hospodářské celky. A to také podtrhujeme a musíme požadovat do budoucna od tohoto komplexu majetkového, který přichází také do znárodněné lidové správy, v této formě do správy země České.

Tím, že se schwarzenberský majetek ponechává zhruba v celku, jsou dány předpoklady pro jeho další kulturní a sociální funkce. Nelze popřít, že rozdrobením této ekonomie by byl její význam v obou těchto směrech podstatně zredukován. Naproti tomu právě pozemštěním otvírají se pro bývalý schwarzenberský majetek na poli lidovému a sociálním nové možnosti a je úkolem země České, aby svou ekonomikou opravdu také neopominula žádnou z nich využití. Dosavadní pocit soběstačnosti tohoto velkého celku a jeho soukromokapitalistická povaha vedly jej přirozeně v určitých směrech k insolvenční a k uzavřenosti vůči národním požadavkům. V nových poměrech však nebude již důvodů, proč by se měl schwarzenberský svět obracet sám do sebe. Očekáváme naopak, že jeho dosavadní, spíše pasivní působení na vzestup hospodářské i kulturní úrovně jižních Čech promění se v aktivní, programové, obecně prospěšné ovlivňování života nejenom v Čechách, v jižních Čechách, ale v celé republice.

Země Česká nezískává totiž ve schwarzenberských statcích jen statické, materiální hodnoty. Jak zde již bylo řečeno a jak to podtrhl pan posl. **Neuman**, do jejich služeb přechází i rozsáhlý aparát zaměstnanecký, v jehož schopnostech je záruka dalšího spořádaného vývoje a prosperity. Budiž ještě jednou po zásluze zdůrazněno, že tito zaměstnanci a mnozí jejich předchůdci, ačkoliv poctivě pracovali pro svého zaměstnavatele, věrně sloužili také vlasti a tím, že schwarzenberskému panství vtiskli jeho český ráz, zasloužili se o to, že přechod do vlastnictví země české děje se dnes poměrně s nejmenšími obtížemi. (*Potlesk.*) Bude právě úkolem těchto zaměstnanců, aby dovršili toto své dílo praktickým realizováním lidově demokratických zásad.

Už zde bylo naznačeno, že se v této chvíli pokoušíme o kombinaci tradice s revolučními zásadami, a je opravdu potřeba, abychom zvláště podtrhli, že v tomto případě nastupujeme rozumný, logický systém, který nám zachovává, co se po staletí tvořilo, abychom toho využili v daném systému novém a naplnili také novým duchem. Jsou velké kulturní a sociální úkoly, které zejména byly motivací požadavku země České, aby tento majetek přišel do její správy. Země Česká bude v nejbližší době nucena rozšířit stav svých ozdraven a ústavů pro péči o mládež, ke kterémuž účelu nutně potřebuje budovy, zejména také některé zámky s přílehlými parky, což je zvláště důležité, a s příslušným hospodářským vybavením objektů. Léčebné ústavy, zejména pro plicně, duševně a nervově choré, vyžadují nadto těž vydatné a plynulé zásobování, a proto bude velmi ku prospěchu, když kromě lesů a průmyslových objektů získává zde země Česká také přílehlé dvory, které budou zárukou plynulého zásobování zdravotních a sociálních ústavů a které jí budou také umožňovat, zejména v ústavech pro duševně chorou mládež, využití těchto sil na pracích, které jsou pro ně, pro jejich povahu a jejich duševní stupeň náležitě vhodné.

Úkoly, které plní na tomto poli země Česká, jsou úctyhodné a dosažené výsledky nabádají ještě k tomu, aby byl tento obor působnosti rozšířen. Představme si, že roční výdaje země České pro sociální péči, t. j. na ústavy pro hluchoněmé, na výchovny pro vadnou mládež, donucovací pracovny a na jiné ústavy humanitního rázu, činí okrouhle 40 mil. Kčs a také kulturní účely, zejména musea a archivy, si vyžadují velmi značných nákladů nejméně ve stejné hodnotě.

Akutní potřeba zřízení nových sociálních ústavů je nám všem jasná a zejména ji musíme podtrhnout v chorobinecké péči a péči o přestárlé. S hlediska péče o populaci, kterou jistě musíme všichni respektovat, vidíme, že dnešní stav, kdy osoby přestárlé zůstávají v rodinách a sdílejí s mladými manželi často velmi těsný byt, je také jednou z příčin, proč naše populační politika pokulhává a proč se nemůže úspěšně rozvíjet.

Na druhé straně máme nový a těžký problém. V nemocnicích nám zabírají chorobinecké případy trvalého zaopatření mnohá lůžka. Převzetí schwarzenberského majetku do vlastnictví země jistě podstatně přispěje ke splnění úkolů, které po této stránce zemi Českou čekají a které země Česká musí splnit. Země Česká přirozeně tím také na sebe přebírá se správou tohoto majetku nemalý úkol kulturní a zavazuje se k udržování museálních sbírek, archivů a památných budov, které mají vztah k dějinám národa českého. Je nutno mít na zřeteli, že samo udržování Hluboké a Českého Krumlova stojí ročně 2 mil. Kčs a veškerý náklad na udržování zámku, paláců a museálních objektů po odečtení poměrně malých příjmů činí asi 4¹/₂ milionů Kčs ročně. Toto vydání nutno přirozeně i dnes vynakládat, protože s hlediska národního a zachování těchto významných památek je to nezbytné a nutné.

Je potřebí, abychom si uvědomili, že také země Česká bude muset přihlédnout při možné parcelaci, kterou jí dává také k realizaci předkládaný návrh zákona, k tomu, že i tam, v jižních Čechách, jsou určité potřeby drobných zemědělců. Věříme, že nová správa tohoto objektu vyhoví těmto potřebám drobných zemědělců po půdě, pokud jen to v zájmu účelnosti přebíraného celku, ale také vzhledem k potřebě a touze po půdě bude možno.

Chtěla bych ještě upozornit na jednu otázku, která by neměla být opomenuta. Je to nevyřešená otázka mezi bývalým schwarzenberským panstvím a schwarzenberským majetkem a obcí pražskou. Obec pražská před časem, již před druhou světovou válkou, žádala, aby jí ze schwarzenberského polesí byla uvolněna část polesí Velechvín ve výměře asi 1.800 ha. Doufáme, že tato transakce, která zůstala nevyřízena a neuskutečněna pro státoprávní změny, bude nyní nějakým uspokojivým způsobem realizována a že země Česká přihlédne zejména k rekreačním potřebám obce pražské a umožní právě také obci pražské, aby v jižních Čechách našla možnosti pro náležitou a účelnou rodinnou rekreaci svých obyvatel.

Věříme, že tímto aktem se uskutečňuje opravdu velká národní, sociální, ale také historická skutečnost, a přejeme těm, kdož přebírají opravdu odpovědný a závažný úkol správy tohoto velikého majetkového objektu, aby touto správou a výsledky své činnosti sloužili především našemu lidu a republice Československé. (*Potlesk.*)

Místopředsedkyně **Hodinová-Spurná** (*zvoni*): Dalším řečníkem je pan posl. **Vilím**. Dávám mu slovo.

Posl. **Vilím** (*uvítán potleskem*): Paní místopředsedkyně, paní a pánové!

Již v důvodové zprávě k návrhu právě projednávaného zákona zabýval jsem se hospodářskými důvody, které mne vedly k podání tohoto návrhu a které tak znamenitým způsobem rozvedli zde všichni páni zpravodajové. Chtěl bych však při této příležitosti zdůraznit, že projednání a schválení projednávaného zákona má velký význam politický. Když roku 1945 celý náš národ stál na prahu velikého úsilí o vybudování nově osvobozené republiky, uvědomovali jsme si, že v myslích našeho lidu bude třeba bojovat o koncepci, kterou se máme řídit při obnově naší republiky. Vzpomenete si, že r. 1939 celý náš národ formoval své síly k boji proti nacistickým okupantům a velmi mnoho dobrých a statečných vlastenců bylo pevně přesvědčeno o tom, že den našeho vítězství a porážka okupantů bude dnem, kdy se vrátíme k dobám před druhou světovou válkou, k dobám první republiky.

Domnívám se, že právě při této příležitosti je třeba zdůraznit, do jaké míry při úsilí o vybudování našeho nově osvobozeného státu navazujeme na tradici, kterou jsme si vytvořili v letech 1918-1938. Víte, že naše veřejné mínění - a někdy velmi záměrně - je rozdělováno oceňováním tohoto prvního dvacetiletí naší československé samostatnosti. Na straně jedné je Československá republika z let 1918-1938 představována našemu lidu, a bohužel také naší mládeži, jako stát kapitalistický, stát agrárně-policejního teroru, stát, jehož vnitropolitický vývoj nemohl vésti nikam jinam nežli k Mnichovu. Na straně druhé pak slyšíme, že Československá republika z této doby byla státem skutečně demokratickým, že jsme tehdy měli skutečnou demokracii a žádnou náhražku a že bychom se měli vrátit k těmto dobám let 1918-1938.

Domnívám se, že bude třeba, aby zde bylo zjednáno jasno. Víme velmi dobře, a je třeba to zdůrazňovat naší mládeži, že toto prvé období naší samostatnosti zůstane zapsáno zlatým písmem v dějinách našeho národa (*Potlesk.*) Bylo naším štěstím, že v čele českého lidu stál tehdy jeho největší syn. Bylo to období netušeného politického a kulturního rozvoje našeho národa. Nebýti těchto dvaceti let, nevydrželi jsme tu strašnou nacistickou vychřici, která se přehnala přes naši zem, nebyli bychom bývali schopni postavit do boje na všech frontách světa, i na té frontě domácí, desetitisíce a snad statisíce statečných bojovníků proti nacistickým okupantům. Mnichov nebyl důsledkem vnitropolitického vývoje u nás v Československu. Který stát na světě byl tak připraven na boj s nacismem jako Československá republika pod vedením dr Edvarda **Beneše** v roce 1938? (*Potlesk.*) Víme dobře, že Mnichov je tragedií mezinárodní solidarity pokrokových a demokratických sil. Z toho důvodu považujeme za velmi nebezpečné, že zejména před českou mládeží bylo pomlouváno toto krásné období dějin našeho národa.

Ale na straně druhé věděli jsme na prahu té veliké práce, toho velikého úsilí o obnovu naší republiky r. 1945, že je třeba čerpat z těch zkušeností, jež jsme získali při budování své republiky před druhou světovou válkou, kdy jsme poznali, že nejvyšší míra osobních a politických svobod nestačí k tomu, abychom si mohli vybudovat takový společenský kolektiv, v němž by byla každému pracujícímu člověku zajištěna práce a také plody jeho práce. Že v politické demokracii může se někdy vytvořit situace, kdy pracující člověk má pouze jedno právo: svobodně si zvolit místo, na němž smí svobodně zemřít hladu. Zkrátka a dobře - a to je, myslím, to veliké poučení, kterým se musíme řídit i v budoucnosti - ve skutečně lidově demokratickém státě, jakým chceme mít Československou republiku, je třeba demokracii politickou doplnit demokracií hospodářskou. (*Potlesk.*) Myslím, že nejlepším výrazem tohoto stanoviska bylo předložení návrhů na znárodnění těžkého a klíčového průmyslu, bank a pojišťoven.

Paní a pánové, při té denní a někdy velmi těžké práci v tomto sboru neuvědomují si mnozí lidé u nás v Československu dalekosáhlý a historický význam toho, co se nám podařilo od r. 1945 až do této doby. Měl jsem příležitost právě v poslední době přesvědčit se o tom, s jakým zájmem, ale také s jakým respektem sleduje celá pokroková a zejména socialistická cizina úsilí československého pracujícího lidu o vytvoření nové společenské organizace. Je pravda, že se dopouštíme určitých chyb, je pravda, že na některé z těchto chyb budeme také doplácet, ale, paní a pánové, neměly by být tyto chyby a některé nedostatky, se kterými ještě zápasíme, předmětem politické lícitace mezi jednotlivými stranami, nýbrž měly by být předmětem společného zájmu o jejich odstranění. Teprve historie ukáže význam těchto minulých dvou let našeho národa, význam toho, co jsme dokázali my v Československu pro pokrok v celém světě. A já vyslovuji zde pevné přesvědčení, že cestu, kterou jsme nastoupili u nás v Československu v roce 1945, bude muset nastoupit i řada ostatních evropských států. (*Předsednictví převzal místopředseda Petr.*)

Paní a pánové, zdůraznil jsem toto všechno především proto, aby bylo pochopeno, že návrh, který se má dnes stát - a jak jsem přesvědčen - stane také zákonem, je jenom částí toho našeho velikého úsilí o

vybudování lidově demokratické republiky, ze které bychom odstranili všechny přežitky minulosti. Je to svátek jižních Čech. Vracíme české lesy do rukou českého lidu. Měl jsem příležitost poznat v rozhovorech s mnoha zaměstnanci t. zv. schwarzenberského panství, s jakou láskou ošetřují tento veliký majetek, který je nesmírnou hodnotou pro celý náš národ. Ale tu bych chtěl zdůraznit, zejména k té diskusi o hodnotě majetku, o jehož převodu tady dnes jednáme a který byl vyjadřován v miliardách, že nám nejde o tu cenu, která může být vyjádřena v korunách nebo ve zlatě. Při řešení této otázky řídili jsme se hospodářskou a sociální funkcí, kterou tento celek má mít v našem hospodářství a v celé naší společenské organizaci, a schválení tohoto zákona nepovažujeme za dar zemi České jako samosprávnému svazku, nýbrž za závazek země České pečovat o tento majetek a starat se o to, aby svoji hospodářskou a sociální funkci také řádně plnil. Starat se však také o to, aby byla zajištěna a plněna všechna práva zaměstnanců schwarzenberského panství, která jsme se snažili zajistit v tomto zákoně.

Chtěl bych také nakonec poděkovat všem pánům zpravodajům, kteří zde ve svých projevech dovedli vyjádřit význam zákona, jež dnes sněmovna schválí, že dovedli zbavit se všech stranicko-politických zájmů a přistupovali k řešení této otázky jako skuteční poslanci našeho jihočeského lidu. Děkuji také všem ostatním pánům poslancům, zejména pak panu posl. **Smrkovskému**, který svými připomínkami, jež byly vtěleny do návrhu zákona přispěl ke zlepšení mého iniciativního návrhu.

A nakonec myslím, paní a pánové, je třeba říci ještě toto: Z té řady iniciativních návrhů, které přijala naše sněmovna, je toto nejvýznamnější návrh. Tvoříme novou tradici našeho československého parlamentu. Víme dobře, že před válkou nebylo v našem parlamentě téměř možné, aby se iniciativní návrh poslance stal zákonem; že iniciativní návrhy, tak jako interpelace poslanců, byly spíše formou demonstrace členů poslanecké sněmovny. Nám se již podařilo tady po několikáté schválit iniciativní návrhy jednotlivých poslanců a učinit je zákonem. Myslím, že je to dobrá cesta, kterou jsme nastoupili. Chtěl bych tu rozptýlit některé obavy, které by se mohly projevit zejména v kruzích vládních. Domnívám se, že je velmi mnoho otázek, které čekají ještě na vyřešení, avšak otázek, kterými by se dlouho nemohla zabývat naše vláda, ale které by mohly být z iniciativy poslanců vyřešeny přímo na půdě parlamentu. A proto myslím, že cesta, kterou jsme nastoupili také tímto zákonem, je cesta dobrá, cesta, na které my sociální demokraté jsme ochotni setkat se vždycky s poslanci všech ostatních stran Národní fronty. (*Potlesk.*) Ušetříme tím velmi mnoho práce a přispějeme k tomu, abychom se rychlejším tempem dostali tam, kde chceme být. V normálních poměrech měli bychom za sebou vyřešení všech důležitých otázek, které ještě na vyřešení čekají. (*Potlesk.*)

Místopředseda **Petr** (*zvoní*): Dalším řečníkem je p. posl. **Soukup**. Dávám mu slovo.

Posl. **Soukup**: Pane předsedo, paní a pánové!

Po vyčerpávajících projevech pánů zpravodajů i mých kolegů řečníků dovoluji mi, abych projednávaný zákon doprovodil jen několika málo větami.

Vážení přátelé, jsme si vědomi toho, že jde v tomto případě o projednávání zákona kromobyčejně důležitého. Dotýká se převodu velikých majetkových podstat v jižních Čechách do rukou nového nabyvatele, jímž je ve většině případů země Česká.

Vážení přátelé, o velikosti tohoto majetku, který zde je převáděn, bývaly zvlášť v době předválečné pověsti a verse téměř pohádkové. Jedno takové rčení znělo, že majitel tohoto panství, Schwarzenberg,

chce-li přejít z města Protivína někam až do Jindřichova Hradce, může tuto cestu vykonat po své vlastní půdě. Tato držba byla do značné míry, pokud se týká zemědělské části, zredukována již první pozemkovou reformou. Touto půdou byla tehdy značně doplněna držba půdy drobných zemědělců v této jihočeské oblasti, z této půdy byla tehdy dotována i zemědělská výrobní družstva, jako na př. Rábí, a z této půdy také vznikla i obec Holečkov v jihočeské oblasti. Přesto však, vážení přátelé, podstata toho majetku, i když klesla podstata zemědělské půdy, zůstává přece jen velmi velká. Převážná část tohoto majetku je dnes představována lesy a hlavně zemědělskou půdou, menší část již rybníky. V celku, díváme-li se na tento podnik, jež vedoucí osobnosti - nemyslím tu, prosím, majitele této ekonomie, nýbrž vedoucí osobnosti z řad úřednictva - spojily v ekonomický celek, je možno jeho produktivitu pochválit.

Je proto zákon zdravý v tom směru, že po uspokojení sousedících zemědělců převádí hlavní podstatu tohoto zemědělského majetku na zemi Českou. Jsme toho názoru, vážení přátelé, že i podnik sám přinese zemi České prospěch, a to hlavně tehdy, překoná-li jeho správa všechny obtíže v oboru lesní držby. Víím, že v tomto oboru představuje toto panství moderně vybavený celek. Vzpomeňme jen na důmyslný tak zv. schwarzenberský kanál, jímž se dopravuje dříví z vysokých poloh lesa až do stanice nakládací.

Problémem do dlouhé budoucnosti však zde po mém soudu zůstane těžký nedostatek pracovních sil. Byl jsem v sobotu a v neděli v této oblasti. Přiznávám se, že jsem byl překvapen, když moravští zemědělci, kteří zde sklízí sena a jetele, mi hlásili, že v obcích, v nichž tuto práci vykonávají, je dosud nevymlácené obilí nejen ve stodolách, nýbrž i ve stozích. Pociťovali to se smutkem, jako určitou nehospodárnost v těchto krajích. Já však věřím, drazí přátelé, že zemi České podaří se překonat tyto nedostatky a že se podaří zmoci obtížný úkol, který před sebou správa těchto velkostatků bude mít.

Dobré rysy tohoto zákona vidím ve třech jeho bodech. Především v tom, že se snaží splnit svou povinnost k drobným zemědělcům a že se také snaží dát cosi samosprávným svazkům. Uvítali jsme rádi, že z podstaty tohoto panství bude při dobré vůli možno dát do značné míry zemědělskou půdu oněm zemědělcům, kteří zde ještě zůstali ne plně uspokojeni po minulé pozemkové reformě. A také jsme rádi uvítali v tomto zákoně náznaky, že zde nastupujeme novou cestu, totiž že z podstaty tohoto panství chceme a budeme dávat lesní objekty, které leží v oblastech jednotlivých obcí a okresů, také do správy těchto samosprávných jednotek. Vážení přátelé, musíme si uvědomovat, že naše samospráva v minulosti to byla, která silně a výrazně podpírala sebevědomí našeho národa, a musíme si být vědomi také té skutečnosti, že na tuto naši samosprávu, na naše národní výbory, také v přítomnosti vznášíme těžké a zodpovědné úkoly. A proto tato podpora je výrazným dobrým rysem tohoto zákona.

Rád bych také ocenil druhý dobrý rys, t. j. snahu, aby touto majetkovou dotací, která je dána do rukou země České, byla země Česká podpořena v plnění svých sociálních úkolů. (*Předsednictví převzal místopředseda dr Ševčík.*) Jsou známa Kristova slova: Chudé budete mít vždycky s sebou. Já víím, že ve všech dobách budeme mít také potřebné vždycky s sebou. A jestli tímto chceme podpírat onu naši milou, dobrou zemi Českou, její hospodářství, aby plnila úkoly ve prospěch potřebného člověka v našem národě, vidím v tomto rysu zákona jednu z jeho předností.

A jestliže v závěru tohoto zákona nebylo zapomenuto ani na zachování oněch kulturních statků, které zde jsou, třeba v podobě kostelů, pak věřím také, že i tento dobrý rys, který je dán tímto zákonem, jenž vyplynul z aktivity - budiž to konstatováno - jihočeské Národní fronty, bude a musí být ctěn.

Vážení přátelé, při pohledu na tento zákon, který řeší obtížnou materii z oblasti jižních Čech, prohlašuji, že hlediska, která jsou v tomto zákoně, jsou schvalována i stranou, jejíž stanovisko mám

čest tlumočit, a prohlašuji, že čs. strana lidová tento zákon vítá a bude pro něj hlasovat. (*Potlesk.*)

Podpředseda dr **Ševčík**: Dalším řečníkem je p. posl. **Janouš**. Dávám mu slovo.

Posl. **Janouš**: Slavná sněmovno, paní a pánové!

Slezsko mělo svého vykořisťovatele a netvora Gera, kterého objevil v celé jeho hrůzné nahotě náš slavný básník Petr Bezruč. Jižní Čechy měly své Schwarzenbergy, kteří jako polyp, jako chobotnice, natahovali svá chapadla do všech okresů jižních Čech, která obepínala a vykořisťovala všechny obory lidského podnikání. Lomy, vápenky, pískovny, lihovary, pivovary, hostince, prostě všechny obory, kde se uplatňovala lidská práce, do všech zasahovala chapadla těchto velmožů. A nejen to, měli k dispozici i své patronátní kostely a v těch kostelích své lavice a také své opěvovatele. Všechno sloužilo k tomu, aby bylo jejich jméno chváleno a velebeno.

A při tom jižní Čechy tímto upírem vysávané trpěly a byly brzděny ve svém vývoji. Sami páni řečníci přede mnou, páni zpravodajové připustili, že některá města byla brzděna ve vývoji právě tím, že existoval Schwarzenberg. A nebylo to jenom jedno město, nebyla to jenom držba pozemků. Schwarzenberg seděl pomocí svých zaměstnanců ve vyšších službách též ve funkci starostů jednotlivých obcí. Ještě dnes vzpomínají mnohé jihočeské obce s hrůzou na tyto doby před válkou, kdy Schwarzenberg svým vlivem brzdil v těchto obcích výstavbu škol. Proč brzdil výstavbu škol?? Protože čím větší nevědomost v jihočeském lidu, tím byly jeho naděje a jeho možnosti vykořisťování větší.

A tak dnes, když pomocí tohoto zákona přistupujeme k napravení určitých křivd, jihočeský lid pociťuje velkou úlevu v tom, že se změní celý poměr k jihočeskému tak zv. schwarzenberskému panství. Byl jsme v posledních dvou měsících na řadě schůzí v jižních Čechách. A sám jako rodilý Jihočech, kterého jižní Čechy nemusely adoptovat, poněvadž jsem se tam narodil, věděl jsem už jako kluk, že zajíci v polích, ryby v řekách a rybnících a i ptáci v povětří patřili Schwarzenbergovi a že v té době výkonný aparát schwarzenberského panství stál proti lidu. A pociťuji velké zadostiučinění právě proto, že já sám jako kluk jsem tomuto panu Schwarzenbergovi sloužil jako nadháněč na honech. Mám k tomu tedy svůj zvláštní vztah.

Paní a pánové, domnívám se, že není možno mluvit o žádném daru zemi České. Proč? Poněvadž si musíme uvědomit, kdy rostl tento majetek a na čí úkor rostl. Tímto zákonem vlastně vracíme to, co Schwarzenberg jako náhončí a služebník nenáviděné habsburské dynastie českému národu uloupil. To si musíme uvědomit. Je to vrácení lupy, který kořistník ukořistil, není to žádný dar. A jestliže můžeme konstatovat, že na jedné straně tento velký majetek pomáhal panu Schwarzenbergovi v tom, že mohl sociální postavení svých zaměstnanců zlepšovat, tak to bylo jen proto, že tento majetek svou velkou obludností, tím, že vykořisťoval všechny vrstvy lidského podnikání, byl preferován, a jenom tím mu bylo umožněno, aby lépe mohl vykořisťovat, i když také zlepšoval sociální postavení svých zaměstnanců. Nebylo to dobré srdce pana knížete, nebylo to také ani dobré srdce jeho pana generálního ředitele, ale bylo to právě to, že vykořisťoval tisíce a tisíce jihočeských lidí přímo a další tisíce nepřímo.

Vítám tuto osnovu jako krok kupředu, ale dovolte mi, abych mohl prohlásit, že ji nepokládám za definitivní řešení ve věci celé této velké dynastie Schwarzenbergů, a to proto, poněvadž Jihočeši, rolníci v jižních Čechách, ještě dnes mají málo půdy a volají po půdě. Představenstvo tohoto velkého celku bude muset důkladně uvažovat, jakým způsobem sloučit tyto dvě věci, totiž jak sloužit národohospodářským účelům a jak také uspokojit volání rolníků v jižních Čechách po

schwarzenberské půdě. Já se, paní a pánové, domnívám, že právě v tomto bodě bude muset být představenstvo daleko benevolentnější než dosud, aby zabránilo dalším sporům a aby také jihočeský rolník, který byl vykořisťován, byl uspokojen.

A paní a pánové, když už zde bylo mluveno o těch darech a když zde bylo vzpomenuo národního osvobození za doby naší první republiky, chtěl bych říci, že právě proto, že jsme byli pouze národnostně osvobozeni a že národní osvobození nebylo provázeno osvobozením sociálním, dovršuje dnes naše lidově-demokratická republika toto dílo, takže tento zákon je jedním z těch zákonů, které pomáhají hospodářské demokracii. Veškeré mluvení o tom, že lid je si před zákonem roven, že máme století pokroku, humanity, lidskosti, je pouze povídáním po tu dobu, pokud umožňujeme jednotlivcům, aby vykořisťovali desítky a stovky svých zaměstnanců. A myslím, že tím, když nastoupí na místo neblahé paměti Schwarzenberga země Česká, zabráníme vykořisťování několika tisíc zaměstnanců na těchto velkostatkách v tom smyslu, aby výtěžek tohoto hospodářství nešel k dobru jednotlivce.

A není to také náhodou, že po této strašné válce vzkvétá nová doba českému národu. Když se podíváme na historický vznik tohoto panství, vidíme, že vznikalo a rozrůstalo se v dobách pro český národ velmi chmurných. A dnes českému národu svítí slunce, dnes český národ má veselou, šťastnou budoucnost před sebou, a proto takovýchto zákonů, takových úhelných kamenů k tomu, abychom odstranili sociální nerovnost, budeme potřebovat daleko více, než jsme jich měli doposavad.

My komunisté jsme měli původně trochu jiné stanovisko, neboť jsme se domnívali, že by bylo lépe uplatnit na tento majetek konfiskační zákon, ale po ujednání v Národní frontě jsme přistoupili na platformu tohoto zákona. Přesto myslím, že můžeme vyslovit svoje pochyby, bude-li toto řešení konečným řešením a bude-li také řešením šťastným. Myslím, že ještě mnoho věcí se dá napravit a že budeme muset hledat věci, které budou toto dílo dále ještě zlepšovat.

Na konec bych chtěl, paní a pánové, zdůraznit to, že nestačí, jak už jsem řekl prve, hlásat demokracii, bít se za demokracii, ale že ji také musíme uskutečňovat na všech polích. Nestačí zdůrazňovat, že žijeme v období lidskosti, nýbrž musíme tuto lidskost probojovávat a uskutečňovat také na všech polích. A pole sociální dosud bylo tím polem, kde té lidskosti bylo nejméně. Domnívám se, že nová lidově-demokratická republika, která už celou řadou zákonů nastoupila novou cestu, bude daleko lépe sloužit právě tomuto uskutečňování demokracie a lidskosti na tomto poli, než tomu bylo v kterémkoliv předcházejícím období našeho státu a našeho národa.

Vítám proto tuto osnovu jako krok k pokroku, vítám ji jako Jihočech, který na svém hřbetě cítil, jak byly jižní Čechy vykořisťovány a utlačovány, a z plna srdce si přeji, aby podobných osnov ne ve prospěch jižních Čech, ale ve prospěch celého českého národa a celé Československé republiky bylo více. *(Potlesk.)*

Podpredseda dr **Ševčík**: K slovu nie je nikto prihlásený, rozprava je skončená.

K vecnej poznámke sa prihlásil pán posl. dr **Zibrín**. Dávam mu slovo.

Posl. dr **Zibrín**: Vážená snemovňa!

K prejednanému iniciatívnemu návrhu pána posl. **Vilíma** a druhov v mene Demokratickej strany mám česť urobiť toto prehlásenie:

Minulý týždeň dňa 1. júla zasadali predsedovia klubov ako aj predsedovia niektorých výborov s predsedníctvom snemovne, kde sme dojednali, čo všetko ešte pred prázdninami urobíme. K prejednaniu tejto osnovy Demokratická strana dala súhlas za toho jednohlasného uistenia všetkých prítomných na tejto porade, že keby sme my poslanci zo Slovenska na jesennom zasadnutí alebo hocikedy, alebo hoci Národný front, prišli s hocakým návrhom, aby ekvivalentný jeden podobný statok, majetok bol pridelený zemi Slovenskej, že ani jedna zo strán čs. Národného frontu nebude mať proti tomu žiadnych námietok, ale opačne, že taký návrh, aby zem Slovenská dostala ekvivalent, primeraný takého statku, bude vami všetkými podporovaný.

Toto vám dávajúc na vedomie, súčasne vám oznamujem, že Klub slovenských demokratov bude za návrh zákona hlasovať. (*Potlesk.*)

Podpredseda dr **Ševčík**: K slovu nie je už nikto prihlásený, rozprava je skončená.

Dávam slovo k doslovu zpravodajcovi za výbor zemedelský p. posl. **Sedlákovi**.

Zpravodaj posl. **Sedlák**: Vzdávám se slova.

Podpredseda dr **Ševčík**: Dávam slovo k doslovu zpravodajcovi za výbor právny, p. posl. dr **Bartuškovi**.

Zpravodaj posl. dr **Bartuška**: Vzdávám se slova.

Podpredseda dr **Ševčík**: Dávam slovo k doslovu zpravodajcovi za výbor priemyslový, p. posl. **Plojharovi**.

Zpravodaj posl. **Plojhar**: Vzdávám se slova.

Podpredseda dr **Ševčík**: Dávam slovo k doslovu zpravodajcovi za výbor rozpočtový, p. posl. dr **Neumanovi**.

Zpravodaj posl. dr **Neuman**: Vzdávám se slova.

Podpredseda dr **Ševčík**: Pristúpime k hlasovaniu.

Osnova má 8 paragrafov, nadpis a úvodnú formulu.

Pretože niet pozmeňovacích návrhov, dám o celej osnove hlasovať naraz podľa zprávy výborovej. (*Námietok nebolo.*)

Námietok niet.

Kto teda súhlasí s celou osnovou zákona, to je s jej 8 paragrafmi, nadpisom a úvodnou formulou podľa zprávy výborovej, nech zdvihne ruku. (*Deje sa.*)

To je väčšina. Tým ústavodarné Národné shromaždenie **prijalo** túto osnovu zákona podľa zprávy výborovej v čítaní **prvom**.

Z usnesenia predsedníctva podľa § 54, ods. 1 rokov. poriadku vykonáme ihneď druhé čítanie.

Ad 1. Druhé čítanie osnovy zákona o prevode vlastníctva majetku hlubockej vetve Schwarzenbergov na zem Českú (tlač 723).

Sú nejaké návrhy opráv alebo zmien textových?

Zpravodaj posl. **Sedlák**: Nejsou.

Zpravodaj posl. dr **Bartuška**: Není změn.

Zpravodaj posl. **Plojhar**: Nejsou.

Zpravodaj posl. dr **Neuman**: Nejsou.

Podpredseda dr **Ševčík**: Kto v druhom čítaní súhlasí s osnovou zákona tak, ako ju ústavodarné Národné shromáždenie prijalo v čítaní prvom, nech zdvihne ruku. (*Deje sa.*)

To je väčšina. Tým ústavodarné Národné shromáždenie **prijalo** túto osnovu zákona tiež v čítaní **druhom**.

Tým je vybavený 1. odsek poriadku. Prerušujem prejednávanie poriadku schôdze.

Navrhujem, aby bola stanovená lehota k podaniu zpráv o vládnych osnovách zákonov týmto výborom:

zemedelskému, právnenému a rozpočtovému pre vládny návrh zákona o organizácii roľníkov republiky Československej (tlač 184);

zásobovaciemu, zemedelskému, právnenému a rozpočtovému pre vládny návrh zákona o úprave niektorých pomerov v priemysle cukrovarskom (tlač 725) do 10. júla 1947 do 18. hodiny.

Ďalej na žiadosť výborov **zemedelského, právneho a rozpočtového** navrhujem predĺženie lehoty stanovenej menovaným výborom k podaniu zpráv o vládnom návrhu zákona o revízii prvej pozemkovej reformy (tlač 691) taktiež do dneška, 10. júla 1947 do 18. hodiny.

Kto s navrhnutými lehotami menovaným výborom pre uvedené osnovy zákonov súhlasí, nech zdvihne ruku. (*Deje sa.*)

To je väčšina. Lehoty sú **prijaté**.

Oznamujem, že sa predsedníctvo usnieslo, aby sa budúca schôdza konala dnes vo štvrtok dňa 10. júla 1947 o 18. hodine

s poriadkom:

1. Zpráva výborov zemedelského, právneho a rozpočtového (podľa § 35 rokov. poriadku) o vládnom návrhu zákona (tlač 184) o organizácii roľníkov republiky Československej.

2. Zpráva výborov zemedelského, právneho a rozpočtového (podľa § 35 rokov. poriadku) o vládnom návrhu zákona (tlač 691) o revízii prvej pozemkovej reformy.

3. Zpráva výborov zásobovacieho, zemedelského, právneho a rozpočtového (podľa § 35 rokov. poriadku) o vládnom návrhu zákona (tlač 725) o úprave niektorých pomerov v priemysle cukrovarskom.

Končím schôdzu.

(Koniec schôdze o 11. hod. 15 min.)